

HRVATSKA RENESANSNA KNJIŽEVNOST

trajanje – 16. st.

značajke - imitacija uzora (antički pisci, Dante...)

- težnja za harmonijom i skladom
- priroda i čovjek u središtu pozornosti
- njegovanje narodnoga jezika

zbog društvenih i povijesnih okolnosti – razlikuje se od europske u temama i problemima koji se obrađuju

Književni centri: Split, Šibenik, Zadar, Hvar, Dubrovnik

Epske vrste i predstavnici

- biblijsko-vergilijanski ep → Marko Marulić, Judita
- povijesni ep → Brne Karnarutić, Vazetje Sigeta grada
- alegorijski ep → Mavro Vetranović, Piligrin
→ Juraj Baraković, Vila Slovinka
- pastoralno-allegorijski roman → Petar Zoranić, Planine
- putopisni spjev → Petar Hektorović, Ribanje i ribarsko prigovaranje
- stihovna ljubavna pripovijetka
- opisno-narativne pjesme
- kraće epske pjesme

Petar Zoranić, Planine

- rođen 1508. u Zadru
- potječe iz ninske plemićke obitelji
- školovao se u Zadru i vjerojatno Padovi
- po zanimanju pravnik, notar i javni službenik
- malo podataka o životu, većinu saznajemo iz romana Planine
- posljednji podaci o njemu iz 1543.

- pretpostavlja se da je stradao od Turaka, ali se ne zna točna godina, zasigurno prije 1569.

O romanu Planine

- autobiografski pastoralni roman u prozi i stihovima
- napisan 1536., tiskan 1569.
- posvećen kninskom kanoniku Mateju Matijeviću
- sastoji se od 24 poglavlja

Najdomoljubnije renesansno djelo

- promiče hrvatski jezik
- potiče slavljenje (opisivanje) prirodnih ljepota domovine
- potiče na otpor i borbu protiv Turaka (suvremena stvarnost)
- promiče svijest o kontinuitetu hrvatskog jezika, književnosti i kulture
- kori odnarođivanje

UZORI

Jacopo Sannazzaro

Planine su nastale po uzoru na roman *Arkadija Jacopa Sannazzara* (Arcadia 1504.) – pastirski roman u stihu i prozi.

Opisuje sretan život pastira daleko od ratova i suvremenih događanja u zemlji sna u kojoj se plače samo zbog neuzvrćene ljubavi.

Planine su “rasuta baščina” poprište neprestanih borbi i tragedija gdje svakodnevno stradavaju stada i pastiri, a posljednji preživjeli pastiri čuvaju, iz poštovanja prema baštini, ostatke stada .

Dante Alighieri

	Zoranić	Dante
pjesnik kao glavni lik, pripovijedanje u 1. licu	Zoran	Dante
pjesnik na svom putu ima vodilju	vila Milost	Beatrice
motiv pakla i zvijeri koje simboliziraju grijeh	dolazak do Vražjih vrata odakle Zoran gleda kroz čaroban kamen u propast paklenu	pakao
književni i jezični uzor	sv. Jeronim smatrao se tvorcem glagoljice, samim tim i začetnikom hrvatske književne tradicije	Vergilije književni uzor, simbolizira početak talijanske kulture
namjera	Zoran se želi izliječiti od ljubavne boli	Dante se želi pročititi od grijeha

TIPOVI IZRAŽAVANJA U ROMANU

- **pjesnička poslanica (posveta Mateju Matijeviću)**
- **novele tj. pripovijesti (autorsko pripovijedanje, pastirske pripovijesti, pripovijesti vila)**
- **petrarkistička lirika (ljubavne pjesme)**
- **bukolička lirika (pastirske pjesme)**
- **političke pjesme ("prepjev" Marulićeve "Molitve suprotiva Turkom")**

SREDNJEVJEKOVNI ELEMENTI

- alegoričnost, metaforika, motiv alegorijskog putovanja
- alegoričnost broja 7: zvijer sa 7 glava, 7 godina je nesretno zaljubljen, 7 padova vode, tj. slapova Krke, 7 dana putuje
- alegorično putovanje predstavlja čovjekov život
- temeljno alegorično značenje djela - važnost moralnog usavršavanja; čovjek u mladosti ne spoznaje prave duhovne vrijednosti, ali njima teži; na svom putu k zrelosti, čovjek se čisti od grijeha mladosti

RENASANSNI I REALISTIČNI ELEMENTI

- glavni lik Zoran oblikovan je prema samom autoru
- česti upadi Turaka (aktualnost)
- realni geografski predjeli kojima Zoran putuje
- pripovijedanje u ich - formi (kao realni pripovjedač)
- opisivanje vlastitih osjećaja (ljubavna bol)
- opisivanje prirode i stvarnog života
- angažirani stav o društvenim i političkim problemima svoga vremena
- svijest o vlastitoj prošlosti, kulturi i nacionalnom jeziku
- afirmacija čovjekovih duhovnih i stvaralačkih sposobnosti
- svijest o kontinuitetu vlastite nacionalne kulture (sv. Jeronim, pastir Marul, tj. Marulić)
- književno djelo omogućava spoznaju dobra i zla i vodi čovjeka moralnom usavršavanju